

PELA EN GELOOF

Inleiding:

Op zondag 9 november 2014 gaf Ds. Dr. S. Ririhena een lezing over de pela en het geloof.

Hierbij een kort verslag over de lezing.

De pela en het geloof hebben zoveel kenmerken die gelijkwaardig zijn. Vandaar de vergelijking. Beide zijn een verbondenheid, verbond van mensen. De pela binnen het geloof maakt deze verbondenheid nog bijzonderder en is echt een Molukse aangelegenheid.

Het verbond van de pela:

De pela is verbondenheid tussen dorpen en in zeldzame gevallen clans vanuit de Molukken. Over het algemeen zijn dit christelijke dorpen die deze pachten sluiten, maar er zijn ook voorbeelden van christelijke dorpen die een pela verbond sluiten met een moslim dorp. Een pela tussen twee moslim dorpen bestaat echter niet. Niet elk dorp heeft een pelaschap, maar een ieder begrijpt de pela wel.

Het woord pela betekend stoppen of ophouden en later werd het verwoord naar broeder of/en verbond.

Er zijn twee categorieën van pelaschap, namelijk:

1. **De harde pela** (pela tuni (oorspronkelijk) of pela keras).

Vormen van pela keras zijn:¹

- Pela batu karang
- Pela tumpah darah
- Pela sumpah

2. Zachte pela.

Vormen van zachte pela zijn:

- De "baarmoeder-pela" (pela gandong of bongso).²
- pela tempat sirih
- Sirih pinang³

---

¹ D. Bartels, *In de schaduw van de berg Nunusaku*, Utrecht: LSEM, 1994, 304. Zie ook S. Ririhena, *Christus, de Pela par excellence. De christologie van de Pela als hart van de Molukse theologie*, Amsterdam: ISMC, 2014, 67.

² Bij de *pela gandong* en *pela adik kaka* gaat het vaak niet om hele dorpen, maar om *clans* binnen die dorpen (nagri's) die een gemeenschappelijke genealogische lijn met elkaar delen. Zie Bartels, 304.

³ Zie S. Ririhena, *Christus, de Pela par excellence*, 66.

In deze lezing lag het accent op de pela keras (de harde pela).

De pela is een belangrijk onderdeel van de adat.

De adat beschouwd worden als levensbeschouwing, religie oftewel agama. Op deze agama is de Molukse samenleving gebouwd.

Het pela ritueel bestaat uit 4 onderdelen:

- Angkat; oprichten/optillen
- Ikat; binden/verbinden
- Minum; drinken
- Sumpah; eed/heilige belofte

De pela verbonden worden beschouwd als onverbreekelijk broederschappen tussen alle mensen van de partnerdorpen.

De pela heeft belangrijke regels daarin

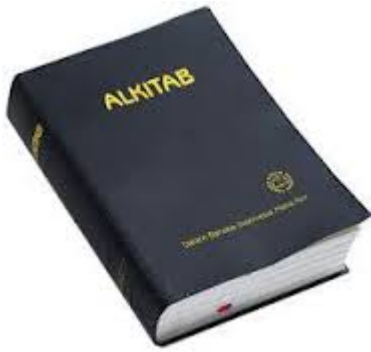
- De leden van een pela worden gezien als bloedverwanten, vandaar een trouwverbod.
- De leden van een pela staan elkaar bij in blijde en trieste momenten, loyaliteit.
- Een woord is altijd een woord en elke belofte dient nageleefd te worden.
- Pela leden dienen elkaar overal in te helpen, het voorzien van voedsel, maar ook van het bouwen van grote projecten in de dorpen onderling.

Het doel van de pela is hetzelfde als die van het Bijbels verbond; harmonie, stabiliteit, vrede, liefde, loyaliteit, vertrouwen en rechtvaardigheid.

Overtreding van het verbond heeft gevolgen: ziekte, dood

Note: De pela gaat alleen via de mannelijke lijn en van oudsher ging de vrouw bij de man in het dorp of clan wonen (mata rumah).

Het verbond van het geloof (Bijbels verbond, Berit):

God verbindt zich met de mensen en neemt elk initiatief om de breuk te herstellen (monopleuron). Maar de uitvoering van het verbond is tweezijdig (dupleuron).

In het oude testament biedt God een verbond aan. God doet dat met een eed/heilige belofte. De heilige belofte doet God aan Abram. (Zie Genesis 15:9-10) en zo ook aan Mozes. (Zie Exodus 24:8) en ook aan Noach.

Eenmaal het verbond gesloten, heeft dit een tweezijdige uitwerking.

Ook is er in de Bijbel een verbond tussen mensen te lezen, voorbeelden hiervan zijn: Ezechiël 17:12-21, 2 Koningen 24:20 en Jeremia 37:1-10.

Het doel van het Bijbels verbond is: harmonie, stabiliteit, vrede, liefde, loyaliteit, vertrouwen en rechtvaardigheid.

(zie ook Galaten 5:22-23)

God gaf zijn zoon Jezus aan de mensheid, een ultiem verbond.

Dit verbond vieren en gedenken wij middels het Heilig avondmaal.

We gebruiken wijn als symbool voor Jezus zijn bloed en brood als symbool voor Zijn lichaam.

Het doel van de pela is hetzelfde als die van het Bijbels verbond: harmonie, stabiliteit, vrede, liefde, loyaliteit, vertrouwen en rechtvaardigheid.

Pela en geloof:

God zoekt de mensen op. Zo ook onze Molukse voorouders.

In veel niet-christelijke culturen is religie de relatie met het absolute. In die culturen zijn goden transcendent, hoog verheven boven de mensen, onzichtbaar, onbereikbaar en onaantastbaar. De God van de bijbel is een geheel andere God. Hij komt naar de mensen toe en toont zijn menselijk gelaat en zijn mens-betrokkenheid. De Katholieke en Gereformeerde zending brachten niet Jezus Christus, maar hun leer, hun dogmatiek. De Molukkers integreerden die in hun bestaande religieus systeem. We noemen dat inculturatie.⁴ Inculturatie is een proces waarbij elementen uit een bepaalde religie of cultuur geïntegreerd worden in een andere cultuur

God trekt ons cultureel gewaad aan, bij de Grieken is Hij Grieks, bij de Joden is Hij Joods en bij de Molukkers is Hij Moluks. God is overal thuis, zo wordt Hij een deel van ons.

God/Jezus begrijpt het Molukse hart, vanuit onze Molukse context in Nederland, met de taal die wij spreken. In de symbolen en rituelen die wij hebben. Vanuit onze adat.

Vanuit christelijk perspectief staat elke cultuur, ook onze cultuur, in dienst van het Evangelie.

In de Molukse cultuur kennen we twee kernsymbolen: de pela en de piring natzar.

De piring natzar is een sacrament, In deze mysterie van het ritueel ontmoeten wij God.

De pela en berit hebben beiden een verbond:

<u>Moluks</u>	<u>Herbreeuws</u>
Pela	berit

---

⁴ S. Ririhena, *Christus, de Pela par excellence*, 26.

Angkat	oprichten
Ikat	verbinden met
Minum	Zijn bloed
Sumpah	eed/belofte

Beide verbonden hebben dezelfde doelen: harmonie, stabiliteit, vrede, liefde, loyaliteit, vertrouwen en rechtvaardigheid.

Christus is de ultieme pela, omdat hij niet slechts een paar druppels bloed geeft, maar zijn leven. Hij is ook de ultieme pela, de *Pela par excellence* die de dood heeft overwonnen door na drie dagen op te staan. Hij bekrachtigt, ratificeert met Zijn bloed de verbondsbelofte van het Oude Testament: het verbond van God met de mensen. (zie Hebr. 9 en 10). Door deze daad, dit offer (Natzar), verbindt Hij de twee negri's: aarde en hemel.

Door de opstanding keert hij terug naar Zijn negri, Zijn rumah tua en Hij komt terug om met ons verder te leven (Kediaman)

Nawoord:

Er is een hoop gesproken over het geloof en de pela, een deel van de Molukse identiteit, de Molukse cultuur.

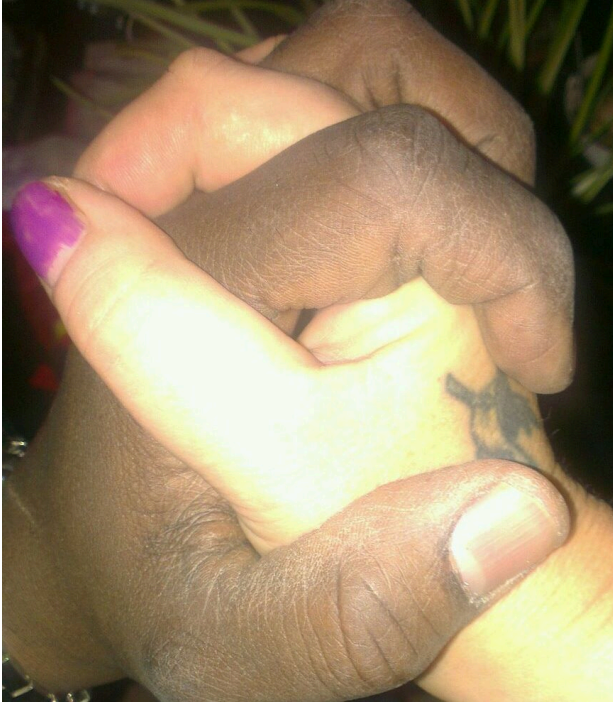
We weten er allemaal wel iets van, we hebben allemaal onze herinneringen en verhalen.

Helaas staat er te weinig op papier over de Molukse identiteit, over de cultuur. De verhalen gaan van mond tot mond, maar het zou zo mooi zijn als het beschreven blijft worden.

De Molukse identiteit in Nederland staat onder druk en zonder identiteit is er geen theologie, geen geschiedenis, geen herinnering en geen toekomst.

Mocht u uw verhalen willen delen, kunt u contact opnemen met de redactie. Wij willen u graag helpen met het opschrijven hiervan zodat de Molukse identiteit niet verloren gaat.

Samen slaan we de handen ineen.

Bianca van den Busken met medewerking van Ds. Dr. S. Ririhena.